

LIBER V.

DE ACTIBUS HUMANIS, ET DE PECCATIS.

TRACTATUS PRIMUS.

DE ACTIBUS HUMANIS.

CAPUT PRIMUM.

*De natura, & divisione humanorum actuum.*1. *Quæst. 1.* Quid est actus humanus?

R. Quamvis omnis actus, ab homine procedens, dici late possit actus humanus, usus tamen obtinuit, ut actiones, quæ oriuntur ab homine sine deliberatione voluntatis, dicantur actus hominis; quæ vero procedunt a deliberata voluntate, dicantur actiones humanæ. Ita S. Th. 1. 2. q. 1. a. 1. Ut enim actio aliqua sit proprie humana, & moralis, debet procedere ab homine, qua homo est, scilicet, ut liber est, & intelligens; quod si alterum horum desit, vel propter ignorantiam involuntariam, vel propter coercionem, mechanica potius actio, quam moralis, & humana dicenda est.

2. *Quæst. 2.* Quotuplex est actus humanus?

R. alii dicuntur elicit, alii imperati: ex his quidam sunt boni, quidam vero mali. Rursus ex bonis alii naturales sunt, alii supernaturales, ex quibus alii meritorii sunt *de condigno*, ut ajunt,

alii *de congruo*. Denique alii actus humani sunt interiores, alii vero exteriores; de quibus si agillatim.

3. Actus humanus dicitur *elicitus*, qui immediate a voluntate procedit: hujusmodi sunt amor, & odium. *Imperatos* vero dicitur, qui non nisi mediate a voluntate proficiscitur, ut ambulare, loqui, scribere, cet. quæ ortum habent a voluntate, imperante alias potentias, nempe motrices ad hujusmodi actiones eliciendas. Hi actus sive elicit, sive imperati, eo ipso, quod libere procedunt a voluntate, dicuntur actus morales, sive boni, sive mali. Boni quidem, si consentanei sunt rectæ rationi, mali autem, si eisdem non sint consentanei. Actus boni naturales sunt, qui solis naturæ viribus fieri possunt; supernaturales vero, qui non nisi auxilio supernæ gratiæ possunt elici, ut actus fidei, spei, amoris, cet. Meritorii *de condigno* dicuntur, quibus ex justitia merces debetur; *de congruo*, quibus solum ex quadam congruitate merces convenit. Postremo actus interiores nullo sensibili signo patefiunt; exteriores vero patent exterius. His positus sit.

4. *Quæst. 3.* Quænam sunt principia interna humanorum actuum? R. tria, nempe intellectus, voluntas, & libertas. Et quidem intellectus influit in actionem moralem per conscientiam, sive cognitionem actionis, & legis, de qua satis multa dicta sunt in Tractatu de conscientia. Reliquum est, ut agamus de voluntate, & libertate, quæ potiora sunt principia humanarum actionum.

5. *Quæst. 4.* Quid est *voluntarium*? R. aliquando confundi solet cum *spontaneo*, atque ita dicitur *voluntarium*, quod fit sponte, & ex inclinatione voluntatis, nullo cogente præcepto, nulla vi, dolo, aut metu, impellente. Sed re vera aliud est *voluntarium*, aliud *spontaneum*, cum omne *voluntarium* sit *spontaneum*, non tamen contra. Aliquando *voluntarium* accipitur pro libero; quamquam non omne *voluntarium* sit liberum, licet omne liberum sit *voluntarium*. Hic ergo *voluntarium* pressius a nobis sumitur, ac definitur ex D. Th. *Actus procedens a principio intrinseco, seu a voluntate cum cognitione finis.* Sic Ang. D. 1. 2. q. 6. a. 1. post Greg. Nysseum, & Damascenum, quos ipse laudat.

6. Duo igitur necessaria sunt ad rationem *voluntarii*; nempe quod sit a principio intrinseco, & cum aliqua cognitione finis. Hinc actiones, quæ vi, & coacte fiunt, non sunt *voluntariæ*, cum non procedant ab intrinseco principio; nec *voluntariæ*, dici possunt, quæ oriuntur a principio intrinseco, sed absque ulla cogitatione intellectus. Imo ut actio dicatur *voluntaria* quod omnes sui partes, opus est, ut quoad omnes dignoscatur; ita ut si aliqua circumstantia sine culpa ignoretur, quoad illam evadat actio involuntaria. Sic qui accedit ad mulierem, quam nescit esse nuptam, non censetur perpetrare adulterium, sed fornicationem tantum. Unde colliges, ubi nulla est omnino advertentia, ibi nullum esse *voluntarium*, nullum peccatum, ut in actionibus dormientium. Ubi vero semi plena est tantum advertentia, non esse nisi ve-

niale peccatum; ut contingit semidormientibus.

Quæst. 7. Quotuplex sit *voluntarium*? R. 1. dividitur in *voluntarium simpliciter* & *secundum quid.* Illud procedit ex plena voluntatis inclinatione sine ulla repugnantia. Hoc vero ex consensione voluntatis, sed cum repugnantia: hujusmodi est projectio mercium in mare ex timore naufragii. Dividitur 2. in *liberum*, seu contingens, & *necessarium.* Primum fit a voluntate, quæ, operatur cum indifferentia ad volendum, et nolendum: talis est amor viatoris in Deum: secundum a voluntate determinata ad unum, ut est amor Beatorum in Cælo. Dividitur 3. in *voluntarium in se*, seu expressum, & in *causa*, seu implicitum, & virtuale. *Voluntarium in se* illud dicitur, quod est volitum in se ipso, & immediate, ut cum quis aliquid furatur, quia in se habet furandi voluntatem. *Voluntarium in causa* quod est volitum non in se, sed in alio, quod apprehenditur saltem confusse velut causa alicujus effectus. Sic dicitur *voluntaria* hominis occisio, patrata ab eo, qui se voluntarie inebriavit, prævidens saltem in confuso hujusmodi occisionem.

8. Quarta *voluntarii* divisio est in *directum*, & *indirectum.* Illud directe a voluntate procedit, tanquam a causa immediate efficiente. Hoc vero solum remote, & media alia causa procedit a voluntate. Sed nemo non videt, hanc *voluntarii* divisionem ad tertiam facile posse revocari.

Ubi advertere oportet, tria necessaria esse, ut aliquis effectus dicatur *voluntarius indirecte*, & *in causa*, atque ad meritum, vel ad culpam

imputetur. 1. ut qui ponit causam, animadvertat saltem confuse, & in genere, talem effectum ex ea causa secuturum. 2. ut possit effectum impedire; causam ejus tollendo. 3. ut teneatur causam impedire, vel omittere. Ita S. Th. 1. 2. q. 20. a. 5. ajens: *eventus sequens, si est præcogitans, manifestum est, quod addit ad bonitatem, vel malitiam actus.* Quod vocabulum, nempe *præcogitatus*, inquit Silvius, ab Angelico usurpatur pro eodem ac *prævisus*, & *intutus*; ut ipse docet q. 73. ita ut effectus ad culpam imputetur, sive in se ipso prævisus fuerit, sive in causa, quæ potuerit, ac debuerit evitari; quia tunc effectus *virtualiter* & *interpretative* voluntarius est. Neque aliter de omissione voluntaria disserendum est.

9. *Quest. 6.* Quid, & quotuplex est *involuntarium*? R. ex dictis de natura voluntarii liquido descendit, illud esse *involuntarium*, quod vel procedit ab *extrinseco* principio contra propensionem voluntatis, ut accidit agenti ex vi, vel metu; vel si ab *intrinseco* fiat, fit sine cognitione intellectus, quæ tollitur, aut ligatur, ut accidit operanti ex ignorantia, vel passione. Multiplex est *involuntarium*: aliud *privative*, quando solum deest actus volendi id, quod quis potest velle. Aliud *positive*, & *contrarie*: talis est actus, qui fit ab eo, qui positive non vult, & repugnat. Rursum *involuntarium contrarie* duplex est: aliud *simpliciter*, aliud *secundum quid*. Primum est, quod ita displicet voluntati, ut nullo modo, nullaque ratione illud velit: secundum est, quod licet sub aliquo respectu displi-

ceat voluntati, sub alia tamen ratione ei placet, & ab ea admittitur: talis est projectio mercium in mare, imminente naufragio.

10. Ex dictis facile solvès plura, quæ ad praxim pertinere possunt; ut 1. Confessarium non debere facilem adhibere fidem poenitenti, qui se excusat pejerasse, blasphemasse, aut turpia protulisse sine advertentia, proindeque verba illa ex habitu prolata fuisse involuntaria. Nam si pravum habitum extirpare non curavit, ille censetur voluntarius in causa, nec a culpa excusatur; contra vero si adhibita serio diligentia, aliquando in verba illa effundatur. 2. si quis forte se primo mane inebriavit, non prævidens inde a se Missam omittendam, non peccat sacro non-assistens, cum ea omisio prævisa non sit nec in se, nec in causa. 3. qui ex justa, & necessaria causa aliquid operatur, quod eventum malum inducit, non peccat, licet illud prævideat. Sic Chirurgo non imputatur pollutio, licet prævisa, ex necessario aspectu turpium, siquidem eam non intenderit. Idem dico de studente doctrinæ Morali circa sextum præceptum ex honesto fine. Quoad in universum dictum volo de omni effectu, secuto ex causa honesta, & licita; effectus enim, qui accidentarius est, non imputatur ad culpam ex S. Th. 1. 2. q. 20. art. 5.

CAPUT II.

De vi, metu, & concupiscentia.

11. *Quæst. 1.* Quid est violentum, & quotu-plex? *Violentum* definitur id, quod est a principio extrinseco, repugnans eo, qui vim patitur. Ita Damascenus, Nyssenus, S. Th. & cum eo DD. fere reliqui. Hinc ad naturam violenti duo requiruntur. 1. quod sit a principio extrinseco. 2. quod patiens resistat pro viribus etiam positive, & contrarie agenti extrinseco. Non enim sufficit, quod negative se gerat, alioquin justificatio parvulorum esset violenta. Ita S. Th. 1. 2. q. 6. art. 5. ad 2. Unde *violentia* alia dicitur absoluta, & simpliciter talis; alia minus propria, & secundum quid. Prima est, quando quis omni modo, quo potest resistit; secunda, dum licet aliquantulum resistat, sed non pro viribus.

12. Jam vero statuendum est 1. *violentia absoluta*, & simpliciter dicta causat involuntarium. Ratio est, quia quando voluntas patientis externo agenti omnino resistit, nulla ratione ei potest adscribi agentis actio, utpote contra omnem illius inclinationem, proindeque ipsi omnino involuntaria. S. Th. ibidem Itaque femina pro viribus resistens aggredienti virginitatem suam, non peccat, si forte stuprum patiatur invita. Unde Aug. de Civ. Dei c. 17. loquens de mulieribus Christianis, quæ Roma a Gothis capta vim perpeßæ fuerant, ait: *quidquid aliud de corpore, vel in corpore fecerit, quod sine pecca-*

to proprio non valeat evitari, præter culpam fit patientis.

13. Statuo 2. *violentia minus propria*, & secundum quid non tollit, sed dumtaxat minuit voluntarium. Ita DD. omnes; quia dum voluntas non resistit, quantum potest, semper ex parte aliqua remanet ratio voluntarii. Et secundum majorem, vel minorem, quam adhibuit resistantiam, ejus actio erit magis, vel minus voluntaria, & culpabilis. Nota ex S. Th. loco citato voluntati non posse inferri violentiam quoad actus elicitos; nam ut ait Anselm. de lib. arb. c. 6. *invitus nemo potest velle, quia non potest velle, nolens velle.* Concedunt tamen TT. voluntatem pati violentiam posse quoad actus imperatos, qui non procedunt proximè a voluntate.

14. *Quæst. 2.* Quid est metus, & quotu-plex? R. in lege ait Prætor dicitur metus *trepidatio mentis instantis, vel futuri periculi causa.* Si leve sit malum, quod timetur, levis erit metus, & gravis si timeatur grave malum; quamquam etiam metus gravis mali potest dici levis, si ex levi causa procedat. Gravi autem mala in se dicuntur, quæ virum constantem commovere solent, ut mors, mutilatio membrorum, exilium, & similia. De cetero quæ in se levia sunt, possunt esse gravia respectu alicujus secundum diversam indolem, & personarum qualitatem; pueros enim, & feminas vehementer concutit id, quod viros ne leviter quidem tangit.

15. *Quæst. 3.* An metus causet involuntarium? Nota, aliud esse agere cum metu, aliud agere ex metu: primum est agere ex aliquo fine,

sed cum aliquo timore, finem comitante: secundum est, moveri ex metu, tanquam ex causa ad operandum. Quoad 1. certum est non tollere voluntarium, cum non sit causa actionis. Circa 2. autem, de quo est quæstio, breviter respondeo, metum non causare involuntarium absolutum, & simpliciter, ut vocant, sed tantum secundum quid. D. Th. 1. 2. q. 6. a. 6. Ratio est potissima, quia quod ex metu facimus, illud re ipsa volumus, licet rem abstracte considerantes, & secundum aliquem respectum facere repugnemus. Exemplum habes in mercatore, qui ex metu mortis projicit merces in mare; siquidem ille in præsentis periculo constitutus absolute vult projectionem mercium, ut vitam servet, licet illa displiceat voluntati.

16. Ex dictis colliges 1. Contractus, qui fiunt ex gravi metu, jure naturali sunt validi, cum sint voluntarii. 2. Hi contractus, si metus sit injuste incussus, rescindi possunt ab eo, qui metum est passus. 3. Jus positivum declarat nullos plures contractus, factos per metum inique incussum, ut contractus matrimoniale, dotis promissiones, vota solemnia, cet.

17. Quæst. 4. Utrum concupiscentia tollat, vel minuatur voluntarium? Ante solutionem præmitto 1. nomine concupiscentiæ intelligi motum appetitus sensitivi, qui tendit in bonum delectabile. 2. concupiscentiam aliam antevertere consensum voluntatis, eamque allicere ad agendum, aliam subsequi voluntatis consensum, vel ex eo oriri, & dicitur consequens. 3. concupiscentiam consequentem adeo non tollere, nec minuere

voluntarium, ut illud magis augeat. Audiatur S. Th. 1. 2. q. 77. a. 6. Passio consequens non diminuit peccatum, sed magis auget, vel potius est signum magnitudinis ejus, in quantum demonstrat intensionem voluntatis ad actum peccati. His præjactis....

18. R. 1. Concupiscentia, antecedens voluntatem, per se non tollit voluntarium, quin & illud sæpe auget ratione majoris propensionis. Ita expresse D. Th. 1. 2. q. 6. ad 7. Rationem autem affert D. Angelicus, quia voluntarium importat inclinationem voluntatis in objectum cum aliqua cognitione finis. Jam vero per concupiscentiam non tollitur ex se cognitio finis, & aliunde majori quidem propensione fertur in objectum, quod concupiscit. R. 2. nihilominus concupiscentia antecedens minuit sæpe voluntarium, & aliquando illud tollit omnino. Ratio 1. partis est, quia minuit cognitionem finis, quæ necessaria est ad naturam voluntarii, ut per se patet. Ratio 2. quia sæpe ita anteverit omnem judicium, & consensum voluntatis, ut deliberationi, & libertati locum non relinquat. Est doctrina D. Th. loco nuper laudato, ubi ait: *si concupiscentia totaliter cognitionem auferret, sicut contigit illis, qui propter concupiscentiam fiunt amentes, sequeretur, quod concupiscentia voluntarium tolleretur.*

19. Hinc motus concupiscentiæ, qui a Theologis dicuntur primo primi, quique omnem prorsum voluntatis consensum, & libertatem anteverunt, sunt omnino involuntarii, & innoxii; motus vero secundi primi, qui stant cum semi-

pleno consensu voluntatis, non tollunt omnino voluntarium, sed illud minuunt. De involuntario ex ignorantia dictum est satis in Tract. de conscientia.

CAPUT III.

De libertate humanorum actuum.

20. Actum liberum vocamus eum, vel qui nullo cogente fit, vel qui omitti potest ad libitum. Duplicem enim libertatem distinguunt TT. in actibus humanis, nempe libertatem a *coactione*, seu spontaneitatis; & libertatem a necessitate *intrinsicæ*, seu *naturali*; quæ vocatur etiam libertas electionis, indifferentiæ, & arbitrii. Libertas a *coactione* est immunitas ab omni violentia contra voluntatis inclinationem. Hac libertate Beati Deum amant, & nos bonum in communi. Hinc fit omnem actum voluntatis esse liberum a coactione.

21. Libertas vero a *necessitate* est ea, quæ excludit necessitatem omnem, tum interiorem, & naturæ, tum exteriorè, & coactionis. Hoc modo dicitur liber, qui potest agere, vel non agere, eligere, vel non eligere. Unde liberum arbitrium definitur *vis electiva*, seu facultas eligendi unum præ alio. Libertas a *necessitate* rursus dividitur in libertatem *contradictionis*, qua quis potest agere, vel non agere; in libertatem *contrarietatis*; qua potest agere, & contrarium agere, v. g. amare, & odio habere; & in libertatem *disparitatis*, qua nempe quis potest agere

hoc, vel aliud, sed non oppositum, v. g. scribere, vel ambulare.

22. Libertati opponitur necessitas, quæ multiplex est. Alia *coactionis*, quæ idem est, ac *violentia*. Alia *naturæ*, seu naturalis inclinationis, quæ consistit in quadam propensione, a natura insita voluntati ad aliquid necessario prosequendum, vel fugiendum. *Coactio* est a principio externo, & tollit tum voluntarium, tum etiam liberum: necessitas vero *naturalis* est a principio interno, & aufert liberum, non vero voluntarium. Rursus necessitas vel est *absoluta*, & *antecedens*, vel *consequens*, & *hypothetica*. 1. antecedit usum rationis, & voluntatis; vel ita consensum exprimit, ut non possit illum denegare. 2. consequitur liberum consensum, & determinationem voluntatis, nec lædit liberum arbitrium, v. g. necesse est, me loqui, si jam ad loquendum me determinaverim. Mitto alias necessitatis divisiones, quas Scholæ Theologi afferre solent.

23. His positis sit quæstio 1. in quo consistit essentia liberi arbitrii? R. in potentia agendi & non agendi, immuni tum a coactione, tum a necessitate simplici, antecedente, intrinsicæ. Constat 1. ex Trid. Sess. 6. *Can. 5.* & ex constitutionibus Innoc. X. & Alex. VII. damnantibus tertiam Jansenii propositionem, quæ statuebat ad merendum, & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiri libertatem a necessitate, seu indifferentiæ. Constat etiam ex Const. S. Pii V. damnante propositionem Baji 67. *Homo etiam damnabiliter peccat in eo, quod necessario facit.* Constat etiam doctrina hæc nostra ex pluribus Scrip-

turæ locis, & testimoniis SS. PP. quæ vide, si vacat, apud Scholæ Doctores.

24. *Quæst. 2.* In quo posita est bonitas, & malitia moralis humanorum actuum? R. omissis variis Theologorum opinionibus, censeo, bonitatem moralem actus humani consistere in quadam conformitate, & convenientia actus liberi cum recta ratione, & lege; ita ut illa dicatur actio bona, quæ sit consentanea legi, & rationi; mala autem quæ a recta ratione discrepat. Unde Aug. lib. de util. cred. c. 12. ait: *rectum factum nullo modo esse potest, quod non a recta ratione proficiscitur.* Itaque régula humanorum actuum petenda est ab utraque hac ratione, nimirum dicamine rationis, & legis æternæ, saltem naturalis. Hinc etsi libertas sit velut fundamentum moralitatis, in ea tamen sola non est constituenta ratio moralitatis; sed etiam in consonantia, vel discrepantia actionis a lege, & ratione.

CAPUT IV.

De principiis Moralitatis.

25. *Quæst. 1.* Quænam requiruntur, ut actio aliqua sit moraliter bona? R. ut sit consentanea rectæ rationi, & legi, tum ex parte *objecti*, tum ex parte *finis externi*, tum ex adjectis, seu *circumstantiis*, cum non sit bonum nisi ex integra causa. Primum igitur principium, unde actio sumit bonitatem, est *objectum*, in quod fertur: illud autem debet esse bonum, sive in se ipso, & ab intrinseco, ut Deus ipse, sive extrinsecus tantum, & vi legis positivæ, ut jejunium, quod

ratione præcepti bonum est, sed aliquando malum potest evadere ex circumstantiis.

26. Alterum principium est *finis* operantis, qui bonus, vel malus dicitur, quatenus convenit, vel repugnat legi, & rationi. Hinc si bonum sit *objectum*, finis vero agentis sit pravus, actio evadit simpliciter mala, eo quod malitia finis evertat omnem bonitatem. Quare D. Th. 2. 2. *dist. 38. q. 1. a. 4. ad 4.* ait: *Cum quis vult dare eleemosynam propter inanem gloriam, hic est unus actus voluntatis, & hic actus totus est malus, licet non ab eo omni, quod in eo est, malitiam sumat.* Finis enim malus facit actum ex bono malum, & ex malo pejorem, sicut finis bonus bonitatem addit *objecto* ex se bono, ut dare eleemosynam in satisfactionem peccatorum. S. Th. *q. 18. a. 4.* Quod si *objectum* sit indifferens, ut ambulare, caleferi, cet. actio in illud tendens erit bona, vel mala, prout finis bonus, vel malus fuerit. Utrum autem *objectum* ex se malum possit ratione finis honesti evadere aliquando bonum, diximus in Tract. de Conscientia.

27. Tertium moralitatis principium sunt *adjecta*, vel *circumstantiæ*, quæ dare solent actui bonitatem, vel malitiam accidentalem, quia hujusmodi bonitas, vel malitia supervenit actui jam constituto in genere moris. S. Th. ibidem. *Circumstantiæ* autem vel sunt personæ, vel loci, & aliquando malitiam augent intra eandem speciem, aliquando novam malitiæ speciem addunt. Quod præ oculis habere debet Confessarius ad interrogandum pœnitentem, v. g. an persona, quæ fornicationem commiserit, fuerit libera,

vel conjugata, vel voto castitatis adstricta; an furtum perpetratum sit in loco sacro, & similia.

28. *Quæst. 2.* An actus externus addat aliquam bonitatem, vel malitiam actui interno? Affirmat Scotus, & ejus asseclæ; communis tamen sententia cum S. Th. in 2. dist. 40. q. 1. a. 3. docet, externam actionem nihil per se, & ex natura sua addere bonitatis, vel malitiæ actui interno; quia externus actus nullam habet imputabilitatem sibi propriam distinctam ab imputabilitate actus interni. Nihilominus actio externa sæpissime auget bonitatem, & malitiam actus interni; est enim occasio, & causa, ut actus internus fiat melior, vel pejor, vel quia multiplicantur actus interni, vel diutius durant, vel sunt magis intensi, & requirunt sæpe majorem vim, & arduitatem ad perficiendum opus externum.

29. *Quæst. 3.* An sint actus indifferentes in individuo? Nota, esse quasdam actiones secundum se bonas, alias ex se, & natura sua malas. Primi generis sunt actus fidei, spei, charitatis, cet. Secundi autem generis sunt furtum, mendacium, fornicatio, cet. Est vero aliud genus actionum, quæ in se, & secundum speciem suam consideratæ nec malæ sunt, nec bonæ, ut ambulare, legere, & similia, quæ ex fine bono, vel malo evadunt justæ, vel injustæ. De his quidem solet quæri, an sit aliqua actio, quæ non solum secundum se, & secundum speciem spectata sit indifferens, sed etiam in individuo, attentis omnibus circumstantiis finis, temporis, modi, cet.

30. R. Cum S. Th. Suario, Bellarmino con-

tra Scotum, S. Bonavent. Vasquium, & alios, nullos esse actus indifferentes in individuo. Ratio præcipua S. Th. 1. 2. q. 18. a. 9. est ejusmodi: *Actus moralis non solum habet bonitatem ex objecto, sed etiam ex circumstantiis ... oportet, quod quilibet actus individualis habeat aliquam circumstantiam, per quam trahatur ad bonum, vel malum, ad minus ex parte intentionis finis. Cum enim rationis sit ordinare, actus a ratione deliberativa procedens, si non ad debitum finem ordinatur, ex ipso repugnat rationi, & habet rationem mali; si vero ordinatur ad debitum finem, convenit cum ordine rationis, unde habet rationem boni.* Hæc Angelicus Doctor.

31. Huc accedit, hominem debere omnes actiones suas ad Deum referre, si deliberate agat, dicente Apost. 1. Cor. 10. *Sive manducatis, sive bibitis, sive aliquid aliud facitis, omnia in gloriam Dei facite.* Quibus verbis non contineri consilium tantum, sed præceptum, agnoverunt SS. PP. Agustinus, Cælest. I., S. Maximus, & S. Th. lect. 3. in c. 3. ep. ad Coloss. Hinc maxime oportet, sæpius in die, & præsertim primo mane offerre Deo actiones omnes illius diei, ut ita impleatur Apostoli præceptum, & omnis actio nostra evadat meritoria. Neque enim opus est, ut mystici DD. notant, singula nostra opera singillatim Deo offerre, sed ea saltem in genere referre ad Deum, ita ut sancta illa intentio moraliter, atque in virtute perseveret. Qui plura de hac quæstione scire velit, legat Continuatores Tournely c. 6. *Tract. de Actibus Humanis.* Hæc enim ad praxim dicta sufficiunt.